

Kirkjuþing 2018  
27. mál – þskj. 27

**T I L L A G A**  
til þingsályktunar um fræðslustefnu þjóðkirkjunnar  
(Lagt fyrir 57. kirkjuþing 2018)

Flutt af Örnunni Grétarsdóttur, Guðrúnu Karls Helgudóttur og Hreini Hákonarsyni  
Frsm. Arna Grétarsdóttir

Kirkjuþing 2018 samþykkir eftirfarandi fræðslustefnu þjóðkirkjunnar þar sem sérstök áhersla er lögð á skírnarfræðslu og fræðslu um umhverfismál. Kirkjuþing 2018 felur biskupi Íslands og kirkjuráði að fylgja eftir framkvæmd hennar samkvæmt aðgerðaráætlun.

**Fræðslustefna þjóðkirkjunnar**

**Frá vöggu til grafar.**

Markmið fræðslustefnu þjóðkirkjunnar er að stuðla að góðu og markvissu fræðslustarfi í söfnuðum landsins.

Fræðslustarf fer fram í söfnuðum, á námskeiðum fyrir ákveðna hópa og með fræðslu fyrir starfsfólk kirkjunnar.

Á fjögurra ára fresti eru ákveðin viðfangsefni fræðslumála dregin sérstaklega fram og áhersla lögð á endurskoðun og endurbætur í öllum þáttum þess starfs. Fjárhagsáætlanir til efnisgerðar taka mið af þeirri stefnu.

Áhersluatriði næstu fjögurra ára eru skírnarfræðsla og fræðsla um umhverfismál.

Til að mæta þessum þáttum fræðslustefnu þarf að auka fjölbreytni í framboði fræðsluefnis. Það þarf að vera í samræmi við þarfir og þroska fólks á öllum aldri. Sömuleiðis gefur fjölbreytilegt efnisval, þeim sem starfa við fræðsluna kost á því að laga hana að eigin styrkleikum og möguleikum.

Fræðslustarfinu er skipt í þrjá meginflokka sem aftur greinast í undirflokka:

**A. Fræðsla barna og unglunga**

- 1) Barnastarf
- 2) Fermingarstarf
- 3) Starf með unglingum og ungu fólki

**B. Fullorðinsfræðsla**

- 1) Foreldrafræðsla
- 2) Almenn fræðsla
- 3) Eldri borgara starf

**C. Símenntun starfsfólks**

- 1) Fyrir starfsfólk þjóðkirkjunnar, t.d. presta
- 2) Fyrir starfsfólk safnaða: Djákna, organista, kirkjuverði, æskulýðsstarfsfólk o.fl.
- 3) Fyrir sjálfboðaliða í kirkjustarfi

### A 1) Barnastarf – börn, 12 ára og yngri

Markmið:

Í barnastarfi þjóðkirkjunnar læri barnið að þekkja Guð og upplifa samfélag við hann í samræmi við þroska þess og aldur.

Verkefni:

6 ára börn og yngri: Sunnudagaskóli, þ.e. barnastarf sem hluti almennrar guðsþjónustu safnaðarins eða sér fræðsla. Áhersla skal lögð á upplifun og að kenna bænir, vers og barnasálma.

6-9 ára börn: „Hópastarf“ – þ.e. barnastarf sem hluti almennrar guðsþjónustu safnaðarins eða sér fræðsla. Áhersla skal lögð á fela börnunum hlutverk í starfinu. *Biblúsögur*.

10-12 ára starf (TTT): Hópa- eða klúbbastarf. Áhersla á aukið hlutverk barnanna og á að starfið sé aðdragandi fermingarinnar. *Biblúsögur*.

Barnakórar: Efla barnakóra sem mikilvæga leið í barnastarfi þjóðkirkjunnar.

### A 2) Fermingarstarf

Markmið:

Fermingarstarfinu er ætlað að styrkja trúarvitund barnanna, kenna þeim grundvallartriði kristinnar trúar, virkja þau í starfi kirkjunnar og gefa þeim jákvæða og uppbyggilega upplifun af kirkjustarfi.

- Mikilvægt að taka mið af misjafnri getu barna til lestrar og þess að leysa skrifleg verkefni.
- Fjölbreytt námsefni og breidd í kennsluháttum.
- Virkja fjölskyldu fermingar barnsins til þátttöku og samstarfs

### A 3) Unglingastarf – unglingar og ungt fólk

Markmið:

Starf þjóðkirkjunnar meðal unglunga og ungs fólks miðar að því að efla þau og styðja og stuðla þannig að jákvæðri lífssýn og sterkri sjálfsmynd í trú á Guð. Jafnframt að ala upp framtíðarleiðtoga í kirkjulegu starfi.

Skapa raunhæfan valkost til þátttöku í kirkjulegu starfi eftir fermingu.

Búa til og viðhalda samfélagi fyrir unglunga í kirkjunni, t.d með æskulýðsfélagi.

Vera vettvangur fyrir tilvistarspurningar.

Miðla kristnum lífsgildum.

Stuðla að trúariðkun og helgihaldi á forsendum unglunga.

Efla unglingakóra sem leið í unglingastarfi þjóðkirkjunnar.

Virkja og styðja við leiðtogafræðslu meðal ungmenna.

Eiga efni fyrir starfsfólk kirkjunnar til að bregðast við aðstæðum og væntingum nærsamfélags kirkjunnar. Nýta lífsleikniefni þjóðkirkjunnar fyrir ungt fólk í framhaldsskólum.

---

### B 1) Foreldrafræðsla

Markmið:

Þjóðkirkjan styðji foreldra í uppeldishlutverki sínu hvarvetna þar sem kirkjan og foreldrar mætast. Skírnin verði sett í öndvegi og foreldrum kynnt hvers vegna börn eru skírð, hvað það þýðir að skírast og hvernig skírni fer fram.

Verkefni:

Skírni undirbúin með viðtölum við foreldra og því fylgt eftir í kirkjulegu starfi. Stuðningur við uppeldi á heimilum, með fræðsluefni af ýmsum toga. Dæmi: DVD - diskar, litlir bæklingar, netefni. Skírnin kynnt fyrir foreldrum barna innan þjóðkirkjunnar, t.d. með útsendu efni og boði um þátttöku í kirkjustarfi.

Samvera í kirkjum eða safnaðarheimilum. Svo sem eins og foreldramorgnar, krílasálmar.

Námskeið þar sem veitt er fræðsla um ýmsar aðstæður er tengjast uppeldi. Og aðstæður fólks með börn á framfæri.

Í tengslum við barna- og æskulýðsstarf skal bjóða foreldrum fræðslu um uppeldi og trú. Virkja foreldra í barna- og æskulýðsstarfi.

## **B 2) Almenn fræðsla**

Markmið:

Fræðsla fullorðinna hjálpi fólki að iðka kristna trú á gefandi hátt, vaxa í tilbeiðslu og takast á við verkefni lífsins. Námskeið fyrir fullorðna verði haldin á vegum safnaða, prófastsdæma og fræðslusviðs biskupsstofu á hverju ári.

Dæmi um verkefni:

*Námskeið um höfuðatriði kristindómsins og umhverfisfræðsla*

Biblíufræðsla

Trúfræðsla

Íhugunarfræði

Umhverfisfræðsla

*Kirkjufræðsla*

Skipulag kirkjunnar

Fræðsla um helgihald og siði kirkjunnar

Fræðsla um táknmyndir í kirkjubyggingum

*Vöxtur og þroski einstaklinga og fjölskyldna*

Viðtöl við verðandi hjón

Námskeið fyrir verðandi hjón, ung hjón og þroskuð hjón á ýmsum lífsskeiðum.

Hópastarf og sálgæsla

Sjálfsstyrking

*Fjölbreytt hópastarf*

Tólf spora vinna

Sorgarhópar

Kórastarf

Grænir hópar

Ýmis námskeið

## **B 3) Fræðsluefni fyrir eldri borgara**

Svipað og í B 2) en aukin áhersla á samverur og helgihald.

Samvera með máltíð sem dregur úr einmannaleika.

Góð umfjöllun um Biblíutexta bæði í fyrirlestrum og námskeiðum.

Söfnuðir leggi áherslu á að skapa umhverfi þar sem eldra fólk getur deilt þekkingu sinni og lífsreynslu með öðrum.

Heimsóknir milli sókna og prestakalla.

---

## **C Símenntun starfsfólks**

Markmið:

Að allir sem koma til starfa eða þjónustu á vettvangi þjóðkirkjunnar fái viðeigandi fræðslu og þjálfun.

Sérmenntað starfsfólk innan kirkjunnar eigi reglulega kost á sí- og endurmenntun til að efla og viðhalda starfshæfni og verjast kulnun í starfi.

Að öllum er sinna sjálfböðnu starfi innan kirkjunnar sé boðið að sækja námskeið er eflir þau í hlutverki sínu og veiti fræðslu um grundvöll og starfsemi kirkjunnar. Námskeið sem minna á að við erum hluti af stærri heild kristinna einstaklinga.

### **C 1) Fyrir presta og annað starfsfólk þjóðkirkjunnar**

Símenntun starfsfólks í samvinnu við guðfræði- og trúarbragðafræðideild Háskóla Íslands, Skálholtsskóla og aðrar menntastofnanir.

Fræðsla um eðli og afleiðingar kynferðisbrota og þjálfun um æskileg viðbrögð þegar greint er frá kynferðisbroti.

Fræðsla um sálgæslu í samvinnu við endurmenntun Háskóla Íslands.

Símenntun um predikunarfræði.

Guðfræði- og djáknanemum sé tryggð þjálfun í safnaðarstarfi.

Reglulega sé kannað meðal presta og starfsfólks hvaða atriði þau telja að gott sé að fá fræðslu um.

### **C 2) Fyrir starfsfólk safnaða: Djákna, organista, kirkjuverði, æskulýðsstarfsfólk o.fl.**

Starfsfólki þjóðkirkjunnar, launuðu sem ólaunuðu, sé boðið upp á grunnfræðslu um kristna trú og miðlun hennar, svo og mannleg samskipti og um sálgæslu. Námskeið séu löguð að hlutverki ólíkra starfshópa.

Fræðsla um eðli og afleiðingar kynferðisbrota og þjálfun viðbragða þegar greint er frá kynferðisbroti.

Sérstök námskeið fyrir starfsfólk, s.s. meðhjálpara/kirkjuverði/hringjara/tónlistarfólk/organista.

### **C 3) Fyrir sjálfböðaliða í kirkjustarfi**

Námskeið fyrir sóknarnefndir um skyldur og ábyrgð þeirra.

Námskeið um kirkjuna og kristna trú.

Uppbyggjandi námskeið fyrir starfsfólk og ýmsir viðburðir til að viðhalda starfsgleði og sína sjálfböðaliðum þakklæti fyrir þeirra framlag.

---

## **Almennt um A, B og C**

Stærsta verkfæri kirkjunnar er netið og þá sérstaklega Efnisveita kirkjustarfs sem er mikill fjársjóður.

Á hverju ári þarf á markvissan hátt að kanna notkun Efnisveitunnar og samræma áframhaldandi vinnu væntingum og þörfum safnaða.

Á hverju ári verði boðið upp á námskeið fyrir starfsfólk og leiðtoga til að uppbyggjast og endurnýjast í starfi.

Fræðsluvið fylgist með nýjum fræðum og aðferðum í efnisgerð og kennslu og vinnur í nánun samstarfi við útgáfufélag Þjóðkirkjunnar; Kirkjuhúsið-Skálholtsútgáfa.

Kirkjuþing og kirkjuráð tryggir að Fræðsluvið hafi mannskap, fjármagn og aðstæður til að 1) halda við og þróa Efnisveituna áfram, 2) standa fyrir námskeiðshaldi sem mætir þörfum safnaða um allt land, 3) geti sótt námskeið og aflað sér þekkingar til framþróunar fræðsluefnis kirkjunnar.

### **Almennt um fræðslu:**

Sóknin er grunneining safnaðarstarfs og að jafnaði er gert ráð fyrir því að grunnþjónusta kirkjunnar sé í boði í hverri sókn. Þar sem prestakall er samsett úr fleiri en einni sókn gengur skipulag starfsins út frá þeirri einingu. Enn fremur er eðlilegt að samstarfssvæði leggi krafta sína saman og eigi samstarf um þá fræðslu sem hagkvæmt þykir að bjóða fram í stærra samhengi.

#### *Hlutverk prófastsdæma*

Innan hvers prófastsdæmis er sett saman áætlun um fræðslumál. Skilgreint hvað gert er í hverri sókn eða prestakalli, hvað innan samstarfssvæðis og hvað á vettvangi prófastsdæmisins í heild. Prófastsdæmi sinni sérstökum verkefnum í unglingastarfi og ungmennastarfi eftir því sem aðstæður leyfa.

Á vegum prófastsdæmis sé starfrækt fræðsla meðal fullorðinna í samvinnu við fræðsluvið biskupsstofu þar sem sókn eða prestakall hafa ekki bolmagn til þess.

Í prófastsdæmum sé boðið upp á starfsmannþjálfun svo og námskeið fyrir kennara og annað starfsfólk í fræðslu og uppeldismálum, í samvinnu við þjónustumiðstöð biskupsstofu.

Prófastsdæmi geta myndað fræðslusvæði til að sinna fræðsluhlutverki sínu.

Innan hvers prófastsdæmis eða fræðslusvæðis sé fræðslufulltrúi sem annist fræðsluna undir umsjón prófasts og í samvinnu við starfsfólk þjónustumiðstöðvar biskupsstofu.

Þar sem starfsræktar eru kirkjumiðstöðvar geta þær með samþykki héraðsfunda og eða sókna tekið að sér einstaka fræðsluverkefni svo sem barnastarf á sumrin, skipuleggja fermingarbarnamót og fræðslu fullorðinna á svæðinu.

Í Skálholti verði hugað að uppbyggingu miðstöðvar fyrir fræðslu og þjálfun starfsfólks.

#### *Þjónustumiðstöð biskupsstofu*

Starfsfólk þjónustumiðstöðvar biskupsstofu hefur það hlutverk að fylgja eftir fræðslustefnu þjóðkirkjunnar í umboði biskups Íslands og vinna aðgerðaráætlun til næstu fjögurra ára. Ábyrgð kirkjuþings og kirkjuráðs er að tryggja að þjónustumiðstöðin hafi mannafla og úrræði til að fylgja stefnunni eftir.

Efnisgerð, menntun leiðtoga og starfsfólks þjóðkirkjunnar verði fyrst og fremst á ábyrgð þjónustumiðstöðvar biskupsstofu.

Á vegum þjónustusviðs er reglulega boðað til funda þar sem lagt er mat á fræðslustarfið á viðkomandi svæði.

Á fjögurra ára fresti skal boða til fræðsluþings kirkjunnar, þar sem lagt skal mat á fræðslustefnu þjóðkirkjunnar innihald og framkvæmd, hvern þátt hennar, svo og á það starf sem unnið er í einstaka starfseiningum kirkjunnar er sinna fræðslustarfi. Til grundvallar mati þessu liggja einnig aðgerðaráætlun þjónustusviðs..

## Gildistaka

Endurskoðuð fræðslustefna þjóðkirkjunnar taki gildi 1. janúar 2019.

### *Greinargerð*

Á kirkjupingi 2013 var samþykkt fræðslustefna sem tók gildi 1. janúar 2014. Þar segir:

*„Á fjögurra ára fresti er ákveðið viðfangsefni fræðslumála dregið sérstaklega fram og áhersla lögð á endurskoðun og endurbætur í öllum þáttum þess starfs.*

*Fjárhagsáætlanir til efnisgerðar taki mið af þeirri stefnu.“*

Flutningsmenn telja að nógildandi fræðslustefna hafi verið nokkuð vel unnin og haldi vel til haga helstu fræðsluþáttum er kirkjan sinnir. Biskup Íslands hefur mælt til að sérstakir áhersluþættir fyrir næstu fjögur árin varði skírnarfræðslu og fræðslu um umhverfismál. Tekið er undir þær áherslur og er nú þegar farið að sjá afrakstur þeirrar stefnu undir borðanum Græn kirkja á heimasíðu þjóðkirkjunnar. Þar er að finna fræðsluefni, guðsþjónustuform og bænir svo eitthvað sé nefnt, er nota má til að fræða og vekja athygli á umhverfismálum.

Starfsfólk fræðslusviðs undir stjórn séra Sigfúsar Kristjánssonar hefur farið vel yfir nógildandi stefnu og unnið að nokkrum endurbótum. Stefnan tekur ekki miklum efnislegum breytingum, en hún einfölduð og skerpt er á hlutverki og ábyrgðarsviði þjónustumiðstöðvar sem miðlægrar þjónustustofnunar fyrir söfnuði og prófastsdæmi. Ábyrgðarsvið kirkjuráðs og kirkjupings sem samþykkir fræðslustefnu ber að tryggja þjónustumiðstöð mannafla og úrræði til að fylgja stefnunni eftir.